

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De Testamentis, Codicillis, & ultimis voluntatibus. Pars II. De Hærede, & Hæreditate. Pars III. De Legitima Trebellianica, & aliis Detractionibus

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1690

Disc. XIV. Bononien. hæreditatis de Barberiis. An Ecclesia, vel Prælati repudiare possit, hæreditatem delatam; Et quid ubi etiam adita sit ex titulo erroneo: Et an restitutio fideicommissi facta per ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74043](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74043)

to Narfete vocati fuere sub Imperio Iustini filii Justiniani, qui leges civiles compilavit; Nihilominus dictum jus civile quo utimur, per plura sæcula in Italia sepultum, à tempore solum moderno luci prodita, usque receptum est, quando jam dictæ consuetudines indubitanter introductæ fuerant, cum etiam de tempore quo (approbante Rogerio) in scripturam redactæ fuerunt, jus prædictum, quamvis inventum, adhuc in istam provinciam non penetraverat, neque usu receptum erat, cum generatim in Regno Neapolis à duobus sæculis ultrà vivere jure Longobardorum, ut avertitur *d. disc. 1. sub tit. de servit. ideoque incertum est, an tunc illorum temporum condicione attenda, & quando istius juris notitia non habebatur, rationale, ac honestum, vel irrationabile esset ita moribus introduci, Non omne enim, quod hodie videtur juri communi contrarium dici, potest gestum in correctione ejusdem juris, quod ignotum erat de tempore, quo lex municipalis edita fuit, ut in proposito Constitutionis Regni, quæ incipit *Minorum jura* super reductione minoris ætatis ad annos 18. habetur in *Romana dotis sub tit. de dote disc. 1.* & alibi cum similibus.*

Clarius verò præmissa procedere dicebam in hac facti specie, ob cessantem fraudis & occultationis suspitionem, quoniam de tempore aditæ hereditatis, non aderant bona, quæ per dictum heredem occupata essent, nisi stabilia, quæ utpotè omnibus exposita, de facili latere non possunt, neq; dissipari. *Greg. decis. 169. num. 8.* Ac etiam quia eadem distincte descripta fuerant per ipsum testatorem in testamento, istaque descriptio inventarii vicem habere videtur, ut apud *Caccin. decis. 151. num. 9. Cavaler. decis. 310. num. 7. Roias. decis. 428.* ubi quod quando certus est status hereditatis, inventarii omissio non præjudicat.

Quod sanè intelligendum venit quoad ea, quæ per dictum jus novissimum in *l. fin. Cod. de jur. delib. disposita* sunt, seu ex ejus intentione per DD. tradita, nempe, ut teneatur in solidum de proprio creditoribus, & legatariis, quamvis ultrà vires, atque ut intret præsumptio occultationis, seu altera præsumptio consumptionis detractionum, ob aliquas alienationes quamvis modicas cum similibus; Secus autem ad effectus non inductos per dictum jus, sed ex prioribus jure antiquo, medio, & novo ex natura actus resultantibus tanquam ex cessante beneficio, ut præsertim est ille confusionis actionum, à qua inventarium præservat, ut ita distinguendo habetur apud *Capr. Latr. consult. 121. num. 42.* ubi allegantur *Phonac. & alii.*

Unica verò dubitandi ratio de hujusmodi consuetudinis exorbitantia, in eo consistere videbatur, quod ita delinquendi occasionem præbere videtur invitando ad occultationes, & fraudes; Ad instar eorum, quæ habemus de remissione confessionis inventarii per testatorem facta, vel de liberatione à redactione rationum cum similibus; Verùm ista ratio æquè militaret in dispositione juris communis concedente annum ad deliberandum; Ideoque ponderabam, eam efficacem non esse ad tollendam vim consuetudinis, eamque iniquam, seu irrationabilem decernendam, adeo ut spernenda esset, sed bene attendi debet ad effectum rigorosè procedendi contra talem heredem super redditione rationum administrationis hereditatis possessæ, ac dimissæ; Ad instar eorum, quæ habemus de tutoribus, aliisque administratoribus non conscientibus inventarium, minusque librum rationum bene tenentibus, aliisque opportuna non facientibus, ex quibus

suspicio fraudis tollatur, cum super hoc consuetudo in contrarium non disponat, proindeque intrant disposita de jure communi contra quemcumque legalem administratorem, ad cujus titulum intermedia talis hæredis possessio resolvi videtur.

BONONIEN. HAEREDITATIS DE BARBERIIS.

PRO
MONASTERIO CONVERTITARUM

CUM
N. BARBERIO.

Casus decisis per Rotam pro Monasterio.

An Ecclesia, vel Prælati repudiare possit hereditatem delatam; Et quid ubi etiam adita sit exitulo erroneo; Et an restitutio fideicommissi facta per hujusmodi heredem, ita erroneè adeuntem, ac postea repudiantem, sustineatur in præjudicium hæredis veri, cui proinde fideicommissarius sit legitimus contradictor.

SUMMARIUM.

- 1 Acti series.
- 2 Resoluciones causa.
- 3 Quando licet excipere de jure tertii.
- 4 Hæres qui adivit ab intestato, deest testamento, potest desinere esse hæres, & quando non.
- 5 Rector Ecclesie potest repudiare hereditatem delatam, & an possit etiam eam cedere translativè sine solemnitatibus.
- 6 Gestæ per heredem putativum præjudicant heredi vero, præsertim circa restitutionem fideicommissi.
- 7 Declaratur, quando id procedat.
- 8 De requisitis, ut fideicommissarius sit hæredi contradictor.

DISC. XXIV.

Defuncto Jacobo Barberio de anno 1654. superstiti unica filia moniali professa in Monasterio Trinitatis Bononiæ, per istud adita fuit hereditas ab intestato, deinde verò deest testamento condito usque ab anno 1629. in quo institutis hæredibus prius masculis, & postea feminis ex ipso superstitibus, illis non obstantibus, vel quoadcumque deficientibus absque prole, substituit Monasterium Convertitarum sub invocatione SS. Jacobi & Philippi ejusdem Civitatis, Hinc propterea tam ex oneribus in dicto testamento contentis, quam ex ære alieno, & antiquis fideicommissis, comperto per dictum primum Monasterium, quod damnosa, vel nimis intricata esset hujusmodi hereditas, eatenus ab intestato adita, quatenus pinguis & lucrosa crederetur, postquam ejus administratores passi fuerant, ut quædam bona acciperentur per Barberium agnatum utpotè pertinentia ad quoddam antiquum fideicommissum, ad quod ipse vocatus erat, hereditatem prædictam cum Ordinarii licentia repudiavit, unde propterea dictum

De LUCA
de
testamentis
et ceteris
CIVILIBUS

dictum alterum Monasterium, quod jure vulgaris substitutionis primus haeres effectus est, haereditatem adivit ex testamento, atque tanquam talis immisionem petiit, & obtinuit ab A. C. ad bona per defunctum de tempore mortis possessa, etiam adversus dictum fideicommissarium, utpotè vitiosum possessorem, non habentem possessionem à manu legitimi haeredis, ut requiritur de jure communis Fortius verò ex Statuto Bononiensi, quod possessionem aliàs captam, omnino infectam decernit; Dicta autem litis effectus potius redundabat ad commodum creditorum defuncti, eam subventionem sub dicti Monasterii nomine, ob aliquod conventum emolumentum eidem datum, ita sperando, ut expulso fideicommissario à possessione, eorum conditionem facere possent meliorem in bonis, quæ antiquis fideicommissis à dicto agnato subjecta prætendebantur, majorem haereditariis aliis partem constituentibus, ob fideicommissi turbiditatem, vel ob non bene probatam identitatem; Aut ob exceptionem deductionum legalium, ac melioramentorum cum aliis commodis possessionis contra non possessorem resultantibus.

Introducitur vero per appellationem causa in Rota coram Cerro, datoque dubio, an dicto Monasterio hæredi scripto in testamento non abolito, neq; cancellato danda esset immisio in vim *l. fin. Cod. de Edict. Div. Adr. sub die 11. Februarii 1658. coram Cerro* affirmativa prodiit resolutio, quæ est impressa *par. 12. rec. decis. 319.* ad cujus normam lata sententia, hæc in gradu appellationis in eadem Rota coram Bevilacqua confirmata fuit prævis duabus decisionibus 7. Februarii 1659. & 1660. atque in vim trium conformium, ad executionem devenit.

In hujusmodi autem disputationibus, præsertim verò in prima, quæ fuit actoris, & cum cujus motivis deinde in aliis processum fuit; Cum reo, & possessori sufficiat repellere actorem per ejus non jus, quamvis ipse de suo jure non doceat; Hinc proinde ejus defensores opponebant, magis de jure tertii, quam de suo, principaliter insistendo in defectu legitimationis personæ dicti Monasterii actoris, ex eo quod hæreditas spectaret ad aliud Monasterium ex persona monialis, quæ tanquam filia testatoris, primo loco in eodem testamento instituta fuerat, & in cujus defectum dictum alterum Monasterium fuerat substitutum, cujus proinde substitutionis casus factus non erat; Potissimè verò, dum jam processum fuerat ad additionem hæreditatis, quæ semel adita non potest amplius repudiari, ex regula, quod semel hæres non potest desinere esse hæres, præsertim dum agebatur de Ecclesia, quæ hujusmodi jus jam agnatum & qua situm repudiare non poterat sine beneplacito Apostolico, aliisque requisitis per *extravag. ambitiosa de rebus Eccles. non alien.*

Scribens ego pro actore, his non obstantibus, contrarium dicebam probabilius (etiam cum aliquo sensu veritatis, qualem causa eventus ut supra comprobavit) Non quidem ex eo fundamento, cui cæteri hujus partis defensores innitebantur, quod scilicet hæc esset exceptio de jure tertii, quoniam quid sit de puncto, an, & quando reo, & possessori ad repellendum actorem dare liceat de jure tertii; In hac facti specie id principaliter oppositoris intererat. Itaque quod de dicti Monasterii administratorum consensu, vel saltim patientia, quæ sufficit loco restitutionis, exiis, quæ præsertim habentur in Bononiensi, de Grassius *sub tit. de fideic. disc. 196.* controversorum bonorum possessionem jure fideicommissi acceperat.

Sed ex eo, quod cum Monasterium dictam hæ-

reditatem adisset ab intestato, rectè potuit, detecto testamento, additionem prædictam, utpotè ex erronea causa factam retractare, seu infectam declarare, tanquam ex deficiente consensu, qui in errante adesse non dicitur, ut ad litteram probat *text. in l. si ad quem, ff. de acquir. hered. ubi Bart. nu. 1. Ancharan conf. 357. num. 2. cum sequen.* atque est juris principium verum, & receptum, quando hæres de tempore aditionis ignorat testamentum; Difficultas enim cadere potest, ubi hæres testamenti conscius, ab intestato adierit, quo casu intrant disposita *totò tit. si quis omnia causa testam. &c.* de quibus in proposito agere opus non fuit, stante quod in facto certa erat ignorantia, qua concurrente, id de plano procedit, ut advertunt *Bald. conf. 403. & 404. ex num. 1. cum seq. lib. 3.* quorum primum est *Angeli Soccin. jun. conf. 95. num. 8. lib. 2. Paris. conf. 63. num. 23. lib. 1.* cum aliis deductis in dictis decisionibus, præsertim prima coram Cerro dicta *decis. 319. par. 12. rec.*

Ad motivum autem nullitatis dictæ repudiationis ob non servatas solemnitates in alienatione bonorum Ecclesiæ requisitas, pariter facilis erat responsio, quæ illativè resultat ex præcedentibus, quoniam posita prædictæ aditionis invaliditate ex defectu consensus, exinde sequebatur, ut testata hæreditas remaneret in terminis potius ad eundem & querendam, quam aditam & quaeritam; Hoc autem posito recepta propositio est, ut hujusmodi solemnitates necessariæ non sint, atque absque illis Ecclesiæ Rector, seu Prælatustalem hæreditatem, utpotè non quaeritam, nec incorporatam possit repudiare *Abb. in cap. tua de his, qua fiunt à Prælati, Federic. de Senis conf. 9. Put. dec. 507. lib. 2. Buvrat. & Aden. decis. 773.* & tanquam certum admissum fuit in *Romana restitutionis dotis 27. Junii 1657. coram Priolo,* & in aliis, atque in hujus causæ decisionibus firmatur, cum solum in his terminis DD. dicant ut Ecclesiæ ex hujusmodi repudiationibus præjudicatur, in subsidium fecurrat beneficio restitutionis in integrum, non autem ex capite nullitatis; Idque non solum, ubi agitur de repudiatione simpliciter abstentiva, per quam repudians tollat se de medio ac se opponat principio acquisitionis, habendo senegativè, sed etiam ubi de renuntiatione personali seu translativa juris querendi ad alterius commodum; Licet enim hujusmodi renuntiationis species, per necessarium antecedens præsupponat præcedentem acquisitionem; Nihilominus ista tanquam instantanea, ac potius imaginaria, quam vera, non habetur in consideratione, ad effectum solemnitatum, ut bene *Puteus dicta decis. 507.* & habetur *sub tit. de alien. & contract. disc. 1.* & alibi; Licet secus ad effectum restitutionis in integrum ad supra, quoniam pro necessitate solemnitatum ad terminos *extravag. Ambitiosa* cum concord. punctus est in incorporatione, quod scilicet bona jam quaesita & incorporata sint Ecclesiæ, ita ut agatur de ea depauperanda, ejusque patrimonio diminuendo, quod sequi non dicitur ex eo quod bonorum querendorum, ac delatorum acquirilio negligatur ad notata in *l. qui autem, ff. qua in fraudem creditorum,* & habetur frequenter *sub tit. de credito,* ac etiam sub altero de *renuntiationibus,* in proposito insinuationis, aliarumque solemnitatum, cum similibus.

Insistebant etiam fortiter rei conventi defensores, in eo quod (quicquid sit de præmissis) negari non poterat, quod interim Monasterium fuisset hæres putativa bonæ fidei; Atque hoc posito inferebant, ut gesta per eum, valida censenda essent in præjudicium hæredis veri, ex deductis *decis. 122. par. 7.*

par. 7. recens. ac habetur specialiter actum sub tit. de Regalib. ad materiam officiorum disc. 1. hoc tit. in materia heredis putativi disc. 18. unde inferebant, quod ipse non posset dici vitiosus possessor ob explicitam, vel implicitam, ac virtuales restitutionem sibi factam per heredem, à cuius manu possessionem bonorum fideicommissariorum acceperat, indeque dici poterat legitimus contradictor.

Istud fundamentum, in decisionibus neglectum fuit, & tamen mihi majorem inferebat difficultatem, cum ita sufficere videretur, ut possessor excusaretur à vitio, ac delicto spoliandi hereditatem vacantem, seu capiendi possessionem propriam auctoritate, ac aliàs quàm à manu heredis, ubi potissimum adest bona fides ex parte utriusque heredis, putativi scilicet, & fideicommissarii. ab ejus manu capiendis, cum isto casu cesset inconueniens, quod ego in presenti causa ponderabam, ut scilicet fideicommissarius illicò sequutà morte gravati, antequam aperiretur testamentum, ac detegeretur verus heres, colludere posset cum proximiori ab intestato se declarante heredem, atque hujusmodi restitutionem faciente.

Respondendo autem objecto, etiam in casu sinceritatis, ac bonæ fidei ex parte utriusque; Dicebam, quod gesta per hujusmodi putativum heredem, attendi quidem debent, ac valida censei ad favorem contententis de damno vitando, ut ab isto præservetur, & in his terminis loquuntur jura & auctoritates, de quibus proximè supra; Non autem ad effectum reportandi lucrum facti permanentis, & continuativum etiam post detectum verum heredem, ut in præfati sequeretur, quoniam fideicommissarius ita lucrum reportaret, quod resultat à comodo possessionis pendente lite super fideicommissi existentia, & bonorum identitate, ac detractionibus; E converso autem, per immissionem, quæ vero heredi daretur, in nihilo damnificatus remaneret, quoniam jus suum adhuc salvum esset; Cum enim tria sine requisita copulativè necessaria, ut fideicommissarius dicatur, hæredilegitimus contradictor; Primò scilicet, ut fideicommissum sit clarum, tam ratione existentia, quàm pertinentia, ac identitatis bonorum, cum una ex hujusmodi turbiditatibus sufficit) Secundo, quod certum sit nullas competere detractiones; Et tertio, quod possessio non sit vitiosa, ut supra advertitur in sua materia sub tit. de fideic. & sub altero de detractionib. Hinc sequitur, ut postquam ratione dictæ bonæ fidei verificetur tertiam requisitum, atque ita tolli dicatur possessionis vitium, non inde tamen sequitur verificatio aliorum duorum requisitorum, super quibus heres cogendus non est litigare manibus vacuis, dum in hac facti specie præcipuus disputationis punctus, ac effectus præsertim consistebat in detractionibus, quarum ratione, creditores nomine Mortuæ causam sublinebant, sperantes ex illis satisfactionem obtinere; Et ex his putabam, quod objecto bene satisfactum esset; Mirabar tamen, quod punctus, tanquam exemplaris, non examinaretur in decisionibus, cum in eo præsentis controversiæ cardo difficultatis consistere videretur; Et conferunt, quæ de fideicommissario apprehendendæ possessionem sine vitio, & tamen, quod non per hoc sit heredi legitimus contradictor habentur sub tit. de fideicommissis discurs. 197. & 198. & sub tit. de legitima & detractionib. disc. 25. & in aliis.

† † †

Pars II. de Hæred.

ROMANA
PECUNIARIA.

SEU

REDDITIONIS RATIONUM

PRO

BARTHOLOMÆO CAPRANICA

CUM

MASTINIS.

*Casus decisis per Cameram pro Mastinis,
postea concordatus.*

Hæres beneficiatus solvens liberè, & non obtentà cautione, creditoribus posterioribus primò venientibus, an, & quando dicatur malè solvere, ita ut ad reiterate solutionem de proprio teneatur anterioribus inventario non obstante.

SUMMARIUM.

- 1 **F** Alti series.
- 2 **S**ententia status facit jus quoad omnes, in specie de sententia super canonizatione inventarii.
- 3 **S**tatus hereditatis firmatus cum unis, facit jus quoad alios.
- 4 **I**tem redditio rationum facta per heredem beneficiatum.
- 5 **Q**uomodo decidenda questio, an heres liberè solvens creditoribus primò venientibus bene solvat, vel male.
- 6 **P**endet ab eo, an sit in bona, vel mala fide.
- 7 **A**nterior citatus, & negligens in concursu sibi præjudicat.
- 8 **H**æres solvens posteriori, presente, & non opponente anteriori, est tutus.
- 9 **C**ommunis usus est, ut creditoribus hereditariis non solvatur liberè.
- 10 **H**æres beneficiatus dicitur administrator.
- 11 **C**reditoribus anteriores habent jus advocandi à posterioribus, quibus per posteriores est liberè solutum non possunt isti alligare bonam fidem.

DISC. XXV.

Defuncto Laurentio Cello Episcopo Castren. de anno 1603. scripta herede Isabella germana sorore, hæc hereditatem adivit cum beneficio inventarii, quod solemniter, juxta consuetum stylum conficit, sed, vel ex muliebri simplicitate, vel probabilius ab ejus corruptis ministris, ac directoribus decepta, liberè, & absque solita cautione satisfecit creditoribus hereditariis primò venientibus. Unde ad plures annos, eà defunctà cum Mastini ejusdem hereditatis creditores, Bartholomæum ejus filium, & heredem pulsarent ad solutionem, petendo executionem mandati obtenti contra bona propria dictæ Isabellæ, cum præfixione termini ad docendum de inventario, & reddendum rationes juxta præxim positam per Salustium; Reus autem conventus exhibuisset inventarium, atque rationes

E red.

De LUCA
de
testamentis
et c.